

KESKKONNAAMET

Siim Kuusik
Saaremaa Vallavalitsus

Teie 20.04.2022 nr 5-2/2472-1

Meie 18.05.2022 nr 6-2/22/7556-2

Papissaare sadama detailplaneeringu algamisest

Saaremaa Vallavalitsusele esitati taotlus Rootsikülas Papissaare sadam maaüksusel (katastritunnusega 71401:001:2937) detailplaneeringu algamiseks. Soovite sellele algamise taotlusele Keskkonnaameti seisukohta.

Papissaare sadam maaüksus jääb Vilsandi rahvusparki Kiirassaare piiranguvööndisse, samades piirides Natura 2000 alade võrgustikku Vilsandi loodus- ning linnualana¹. Tegevused Vilsandi rahvusparkis on reguleeritud looduskaitseaduse (LKS) ja Vilsandi rahvusparki kehtiva kaitseeeskirjaga².

LKS § 26 lg 1 järgi on rahvuspark kaitseala looduse, maastike, kultuuripärandi ning tasakaalustatud keskkonnakasutuse säilitamiseks, kaitsmiseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks. Vilsandi rahvusparki kaitse-eesmärgiks on LKS § 26 lg 2 p-ga 4 määratud **Lääne-Eesti saarestiku rannikumaastike looduse ja kultuuripärandi kaitse**. Kaitseeeskirja p 1¹ kohaselt on Vilsandi rahvusparki põhieesmärk Lääne-Eesti rannikumaastiku ja -mere ning linnurikaste väikesaarte kaitse.

Tegu on aktiivselt kasutatava piirkonnaga, kus maismaa osas kaitsealuseid elupaigatüüpe ning kaitsealuste taime- ega loomaliikide elupaiku registreeritud ei ole. Need jäävad eemale, kuid seejuures vahetult piirnevale alale ehk siis teoreetiliselt võimalikku mõjualasse. Nendeks on kassikaku (*Bubo bubo*) elupaik ning kaitstavate koosluste vanad loodumetsad (9010*), veealused liivmadalad (1110) ja liivased ja mudased pagurannad (1140). Alal esineb ka kooslus karid (1170), kuid erinevalt mainitud kooslustest, ei ole see mereelupaigatüüp Vilsandi loodusala kaitse-eesmärgiks seatud. Hoolimata sellest on see oluline osa piirkonna mereökosüsteemist. Lähedusse jääb Mustarahu laid, mis on oluline lindude pesitsuskohana (ka teised laidud jäävad võimalikku mõjualasse).

Papissaare sadam maaüksusel ehitamiseks on vajalik Keskkonnaameti nõusolek. LKS § 14 lg 1 alusel ei või kaitsealal ilma kaitseala valitseja nõusolekuta anda projekteerimistingimusi, ehitusteatist ja ehitusluba. Vastavalt Vilsandi rahvusparki kaitse-eeskirja p 15 ap 5 ning p 38 ap 2 on rahvusparki territooriumil keelatud valitseja nõusolekuta anda projekteerimistingimusi ning püstitada uusi ehitisi (väljastada ehitusluba). **Keskkonnaameti nõusolekut ehitamiseks on vaja ka alla 20 m² ehitiste puhul.** Lisaks on vaja Keskkonnaameti nõusolekut detailplaneeringu kehtestamiseks (LKS § 14 lg 1 p 5) ja ranna ehituskeeluvööndi vähendamiseks (LKS § 40).

¹ VV 05.08.2004 korraldus nr 615 "Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri"

² VV 22.05.1996 määrus nr 144 "Vilsandi rahvusparki kaitse-eeskirja ning välispiiri kirjelduse kinnitamine"

Vilsandi rahvuspargis ehitamisele seisukohta võttes lähtub Keskkonnaamet nii looduskaitsealistest kui ka kultuuripärandi kaitse-eesmärkidest. Kultuuripärandi kaitse rahvuspargis tähendab eelkõige ajalooliselt väljakujunenud asustumustri ja asustustiheduse säilitamist ja ka taastamist. Looduskaitsealisteks kaitse-eesmärkideks on piirkonnas esinevate looduskooluste (elupaigatüüpe) ning kaitsealuste liikide elupaikade ja kasvukohtade soodsa seisundi säilitamine, mis tuleneb LKS §-st 70 ja § 3 lg-st 1. Oluline on tagada rahvuspargile omane maastikuilme ja -väärtused.

Esitatud materjalide kohaselt on kavandatud sadama ruumilise terviklahenduse loomine, et tagada sadama arendamine ja selle vastavusse viimine sadama kasutajate ning kohaliku elanikkonna vajadustega. Selleks on sadamasse kavandatud tankla, elektrisõidukite laadimisala, kaldakindlustuse, lainemurdjate rajamine, lisaks kuni 3 hoonet, sh sadamahoone.

Keskkonnaamet on esitatud materjalidega tutvunud ning teatab järgmist.

1. Keskkonnaametil on keeruline võtta täpsemat seisukohta, kuna esitatud materjalid on vastuolulise infoga, esitatud joonis ei ole loetav ning ei lähe eskiisi seletuskirjaga kokku. Selgituste kohaselt on kavandatud lainemurdjate ehitamine, kuid joonisele ei ole neid kantud. Eskiisi kohaselt lubatakse alale rajada kuni 3 hoonet, kuid jooniselt suutis Keskkonnaamet tuvastada vaid sadamahoone asukoha. Selgusetuks jääb, kuhu teised hooned on kavandatud. Tehnovõrkude asukohad on raskesti loetavad. Joonis on poolik ega kata kogu tegevuspiirkonda.

2. Eskiisi kohaselt rajatakse kaldakindlustus. Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et tegevust planeeritakse mere rannas, seega on tegemist rannakindlustusega LKS § 38 lg 5 p 3 mõttes. Läänemere kallast nimetatakse rannaks ja rannakindluste rajamine on lubatud vaid detailplaneeringu alusel.

3. Tulenevalt sadamahoone funktsioonist võib vajalik olla selle rajamiseks ranna ehituskeeluvööndi vähendamine. Sadamaehitiste osas lähtub Keskkonnaamet sadamaseadusest, mille kohaselt on sadam veesõidukite sildumiseks kohandatud ja sadamateenuse osutamiseks kasutatav maa- ja veela ning seal asuvad sadama sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajalikud ehitised. Seega peab sadamahoone olema sadama sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajalik. Kui selle hoone peamine kasutus on näiteks kohvik, kauplus, majutus vmt, siis tegemist ei ole sadamaehitiselega.

4. Papissaare sadama detailplaneeringuga kavandatakse sellist tegevust, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis võib üksi või koostoides muu tegevusega eeldatavalt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala või kaitstavat loodusobjekti. Seetõttu on detailplaneeringu koostamisel vajalik kaaluda keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) algatamise vajalikkust ja anda selle kohta eelhindang³. KSH vajalikkuse üle otsustamisel tuleb enne otsuse tegemist küsida seisukohta kõigilt asjaomastelt asutustelt, edastades neile seisukoha võtmiseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanõuandmisüsteemi seaduse (KeHJS) § 33 lg 3 p 1 ja 2 ning lg-tes 4 ja 5 nimetatud kriteeriumide alusel tehtud otsuse eelnõu.

Lisaks eelnevale võib KSH vajalikkuse kaalumise vajadus tuleneda ka muudest asjaoludest, mis on nimetatud planeerimisseaduse § 124 lg 6. Saadatud materjalidest ei selgu näiteks, kas tegemist on üldplaneeringu põhilahenduse muutmise ettepanekut sisaldava detailplaneeringu koostamisega, mille puhul planeerimisseaduse §142 lg 6 kohaselt on samuti vajalik kaaluda KSH vajalikkust.

³ Planeerimisseaduse § 124 lg 6, KeHJS § 33 lg 2 p 4, KeHJS § 6 lg 2 p 22 ja Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 15 p 8

5. Kui kavandatakse ka lainemurdjate rajamist, tuleb märkida joonisele ka lainemurdjate asukoht. Käesolevalt ei ole neid eskiislahenduse joonisele kantud. Lainemurdjad võivad mõjutada oluliselt piirkonna veerežiimi (vee liikumine, lainetuse randa jõudmine) kui ka setete liikumist. Praegu ei ole teada kavandavate lainemurdjate asukohta, mõõtmeid ega merre paigutatava materjali mahtusid.

Vajalik on täpsustada teavet kavandavate lainemurdjate osas, et oleks võimalik hinnata eelhinnangu käigus nende mõju rannaaladele, merekeskkonnale ning eelpool mainitud Vilsandi rahvusparki loodusväärtustele (liigid, mere- ja rannikuelupaigatüübid). Eeldatavalt on vajalik vastava valdkonna (pädevusega) ekspertide kaasamine.

Kui lainemurdjate rajamisel paigutatakse vette alla keskmist veetaset tahkeid aineid üle 10 000 m³, on keskkonna mõjude hindamine kohustuslik⁴. Alles teades täpsemaid lainemurdja parameetreid, on võimalik otsustada mõjude hindamise vajalikkuse üle (kas on olemas piisavalt teavet, kas mõjude hindamine on kohustuslik). Keskkonnaamet märgib, et kaldaga püsivalt ühendamata sadamarajatiste (näiteks lainemurdja) puhul tuleb taotleda hoonestusluba ehitusseadustiku § 113¹ kohaselt.

Lisaks, teada ei ole ka rannakindlustuse rajamisega seotud mahud (rannakindlustuse pikkus, vette paigutatava materjali maht jne)

6. Keskkonnaamet märgib, et kavandatud hoonestus peab sobituma Papissaare sadama ja selle ümbruse teiste hoonetega: olema riskülikukujulise põhiplaaniga, lihtsa arhitektuurilise lahendusega, ühemahulised. Hoonete välisel viimistlemisel soovitame kasutada naturaalseid materjale ja värvitoone. Vältida liigerksaid ja sünteetilisi värvitoone suurtel pindadel, ebatraditsioonilisi ning imiteerivaid või plastmaterjale, ka tööstuslikku ümarpalki, katusekattena s-kivi jmt. Tegevus ei tohi kahjustada rahvusparki kultuuripärandiga seotud väärtuseid.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kadri Hänni

juhtivspetsialist

looduskasutuse osakond

Allar Liiv 5770 2448

allar.liiv@keskkonnaamet.ee

Kadri Tamm 5300 2210

kadri.tamm@keskkonnaamet.ee

Kai Ginter 5699 4373

kai.ginter@keskkonnaamet.ee

Krista Kallavus 522 6139

krista.kallavus@keskkonnaamet.ee

⁴ KeHJS § 6¹ lg 1 p 17.